

FILARMONICA DELLA SCALA

(Filharmonični orkester milanske Scale)

RICCARDO CHAILLY

dirigent / conductor

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2024**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2024 je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič. / *The Honorary Patron of the Ljubljana Festival 2024 is the Mayor of the City of Ljubljana Zoran Jankovič.*

Ponedeljek, 2. september 2024, ob 20.00
Monday, 2 September 2024, at 8.00
Gallusova dvorana / Gallus Hall, Cankarjev dom

FILARMONICA DELLA SCALA

(Filharmonični orkester
milanske Scale)

RICCARDO CHAILLY

dirigent / conductor

Sergey Galaktionov

koncertni mojster / concertmaster

Program / Programme:

Peter Iljič Čajkovski: Simfonija št. 5 v e-molu, op. 64 / *Symphony No. 5 in E minor, Op. 64*

I. Andante — Scherzo: Allegro con anima

II. Andante cantabile, con alcuna licenza

III. Valse: Allegro moderato

IV. Andante maestoso - Allegro Vivace (Alla Breve) — Molto
Meno Mosso

Maurice Ravel:

Dafnis in Hloa, suita št. 1 / *Daphnis et Chloé, Suite No. 1*

I. Nokturno / *Nocturne*

II. Interludij / *Interlude*

III. Bojni ples / *Danse guerrière*

Dafnis in Hloa, suita št. 2 / *Daphnis et Chloé, Suite No. 2*

I. Prihajajoči dan / *Lever du jour*

II. Pantomima / *Pantomime*

III. Zaključni ples / *Danse générale*

Izmed ruskih romantičnih skladateljev je **Peter Iljič Čajkovski** (1840–1893) najmočnejše prepletal rusko glasbo s tradicionalnimi zvrstnimi normami (Zahodne Evrope). Imel je raznolik opus in bil uspešen na vseh področjih, od izjemnih oper in baletov do komorne glasbe ter ustvarjalnih vrhuncev, med katere sodi njegovih šest simfonij. Poleg teh, ki so oštevilčene, sta še *Simfonija Manfred*, op. 58 (1885), programsko delo z idée fixe,

in nedokončana *Simfonija v Es-duru* (kot sedma), vključena v *Tretji klavirski koncert*. Pri simfoničnem ustvarjanju so tradicionalni in konservativnejši oblikovni normativi ogroditelj (izhodišče), znotraj katerega izrazi svoj glas. Preden je napisal **Simfonijo št. 5 v e-molu, op. 64**, se je pri ustvarjanju *Četrte simfonije* usmeril stran od ideje nacionalne simfonike, v močnejše razkrivanje svoje notranjosti. *Peto simfonijo* je napisal enajst let po *Četrti*. S *Peto*, ki jo je krstno izvedel sam leta 1888, ni bil zadovoljen. Očital si je, da je neiskrena, izumetničena, preveč vesela ..., kasneje je mnenje spremenil. Danes je njegova najbolj priljubljena simfonija. Tisto, kar je skladatelja na začetku mogoče motilo, je bilo optimistično napredovanje; od prvega molovskega stavka vodi razvoj do zaključka v istoimenskem svetlem duru. Čeprav jo je napisal po standardnem štiristavčnem modelu, je pri njej zanimiva uvodna tema, ki kot »moto povezuje vse stavke« in je postala znana kot motiv usode. Simfonijo odlikujejo poenoten značaj, spretna raba mota, ki doživlja različne metamorfoze in ima dramatično vlogo, ter barvita orkestracija. Poleg tega je v prvem stavku slišati slovansko ljudsko melodijo, v drugem razpoloženje sentimentalnosti dvigne v visoka romantična občutja s privlačnimi melodijami. Tretji stavek, ki je najbolj izstopajoč, je graciozen, a tudi nekoliko grozljiv valček z zelo bogato orkestracijo, finale pa pripelje čustveno dramo simfonije do vrhunca, napetost narašča do zadnjih veličastnih trenutkov z izbruhom nove različice motiva usode v svetlejših odtenkih.

Balet **Dafnis in Hloa** (*Daphnis et Chloé*) je najimpresivnejši glasbeni dosežek, ki ga je francoski skladatelj **Maurice Ravel** (1875–1937) ustvaril in velja za eno najsijajnejših baletnih partitur 20. stoletja. Ustvarjanje te mojstrovine, ki govori o romanci med Dafnisom s kozjo glavo in pastirico Hloa, ga je zaposlovalo kar dolgo, od začetka leta 1909 do 5. aprila 1912. Delo zahteva ogromen orkester in zbor (ki poje brez besed) in se oglasi tako na odru kot za njim. Danes je ta balet bolj znan po odlomkih, v koncertni izvedbi pa ga slišimo v obliki ene ali druge orkestrske suite, v katere je Ravel združil posamezne točke baleta. Tako balet kot obe suiti temeljijo na štirih vodilnih motivih, ki spremljajo oba protagonista in njuna najrazličnejša doživetja. Vsebinsko, ki izhaja iz pastoralne drame grškega pesnika Longusa, je zasnoval Mihail Fokine, klasično izobraženi plesalec in koreograf, za francosko baletno skupino Ballets Russes ruskega impresarija Sergeja Djagileva. Ravel naj bi zapisal, da je pri komponiranju baleta poskušal ustvariti široko glasbeno fresko, ki bi odslikavala podobo s slik francoskih slikarjev druge polovice 18. stoletja. V simfoničnem smislu je zgrajena na strogem tonskem načrtu, z nekaj različnimi temami, z razvojem katerih je zagotovljena homogenost dela. **Suito št. 1** je začrtal že leta 1911. V tej je iz baleta črpal gradivo iz *Nokturna*, *Interludija* in *Bojnega plesa*. Ta suite povzema prizore dvorjenja Dafnisa in Hloe, njeno ugrabitev in čudežni pobeg od piratov s Panovo pomočjo ob jutranji zori.

V **Suito št. 2**, ki je veliko bolj priljubljena in pogosteje izvajana kot prva, je Ravel povezal posamezne odlomke iz tretjega prizora baleta: *Prihajajoči dan*, *Pantomima* in *Zaključni ples*. To suito je napisal šele po dokončanem baletu, leta 1912.

Suita št. 2 se dogaja v gozdu, ki je posvečen bogu Panu, in se začne ob zori po grozni noči v ujetništvu piratov. V zahvalo Panu Dafnis in Hloa prikažeta Panovi ljubici, nimfi Sirinks, v plesu vse dogodivščine ugrabitve, in to ob spremljavi flavte. Glasba postaja vse bolj energična, dokler v vrtincu ritma Hloa ne pade v Dafnisovo naročje. Nastopijo bakhantke in v vrtoglavem 5/4-ritmu upodobijo razburljivo dionizijsko slavje ljubezni.

Filarmonica della Scala (Filharmonični orkester milanske Scale) so leta 1982 ustanovili Claudio Abbado in glasbeniki, zaposleni v operni hiši. Orkester je sodeloval z najslavnejšimi dirigenti, kot so Carlo Maria Giulini, Georges Prêtre, Lorin Maazel, Wolfgang Sawallisch, Zubin Metha, Leonard Bernstein in drugi. Glavni dirigent je bil med letoma 1987 in 2005 Riccardo Muti, leta 2015 pa je postal glavni dirigent Riccardo Chailly. Filarmonica je na turnejah v zadnjih 30 letih izvedla več kot 800 koncertov. Pomembna mejnika v delovanju sta debi v ZDA z Riccardom Chaillyjem in na Kitajskem z Mjung-Vunom Čungom. Od leta 2011 organizira izobraževalni projekt *Sound-Music!*, podpira pomembne milanske znanstvene ustanove, izvaja prostovoljne koncerte ter *Prove Aperte*, cikel z vajami, odprtimi za javnost. Od leta 2013 na trgu stolnice v Milanu organizira imeniten brezplačni dogodek *Concerto per Milano* (Koncert za Milano). Orkester snema za glasbene založbe, kot so Emi, Decca, Sony. Založniška hiša Decca je izdala zgoščenke *Cherubini Discoveries* (2020), *Respighi* (2020) in *Musa Italiana* (2021), ki slavijo italijansko skladateljsko ustvarjalnost in sodijo v ugledno serijo evropskih skladateljev, kot sta Wolfgang Amadeus Mozart in Franz Schubert. Orkester posveča pozornost sodobni glasbi. Vsako sezono naroči vsaj enemu priznanemu sodobnemu skladatelju novo delo. Glavni partner Filarmonice, ki najbolj podpira dejavnosti ustanove, je podjetje UniCredit.

Riccardo Chailly je bil glasbeni direktor Teatro alla Scala (milanska Scala) in glavni dirigent filharmoničnega orkestra te ustanove. Bil je kapelnik Leipzig Gewandhausorchester (Gewandhaus orkestra Leipzig) in šestnajst let tudi glavni dirigent Koninklijk Concertgebouworkest (Kraljevega orkestra Concertgebouw). Je glasbeni direktor Lucerne Festival Orchestra (Orkestra Festivala Lucern). Redno dirigira najpomembnejšim evropskim simfoničnim orkestrom, med katerimi so Wiener Philharmoniker (Dunajski filharmoniki), Berliner Philharmoniker (Berlinski filharmoniki), New York Philharmonic (Newyorški filharmoniki) ... Redno gostuje na festivalih, kot sta Salzburger Festspiele (Salzburški festival) in BBC Proms London (Festival klasične glasbe BBC Proms). Kot operni dirigent je redno angažiran v priznanih ustanovah, med katerimi so Teatro alla Scala, Wiener Staatsoper (Dunajska državna opera), Metropolitan Opera (Metropolitanska opera v New Yorku), San Francisco Opera (Opera v San Franciscu), Royal Opera House (Kraljeva operna hiša v Londonu), Bayerische Staatsoper (Bavarska državna opera) in Opernhaus Zürich (Züriška opera). Je prejemnik več častnih nagrad Republike Italije, med drugim je vitez velikega križa te države ter član Royal Academy of Music (Kraljeve akademije za glasbo), nosi naziv viteza reda nizozemskega leva, ki mu ga je podelila nizozemska kraljica, Francija mu je dodelila na-

ziv častnik reda umetnosti in književnosti. Je ekskluzivni umetnik Decca. Za več kot 150 zgoščenk je prejel številne nagrade, med najnovejšimi je gramophone za posnetek leta.

Metka Sulič

.....

*This year's summer festival will also be marked by the return of **Riccardo Chailly**, who appeared at the 61st Ljubljana Festival with the renowned Gewandhausorchester Leipzig. The world-renowned Italian conductor was formerly Kapellmeister of the Gewandhausorchester Leipzig and led the Koninklijk Concertgebouworkest (Royal Concertgebouw Orchestra) for 16 years. He is currently Music Director of the Teatro alla Scala, the famous and historically important opera house in Milan, founded in 1778, and Principal Conductor of the **Filarmonica della Scala** (La Scala Philharmonic Orchestra). He regularly conducts major symphony orchestras and participates in international festivals. On this occasion, he will lead the Filarmonica della Scala in a performance of Tchaikovsky's Symphony No. 5 in E minor, Op. 64. This work, inspired by Ludwig van Beethoven and Robert Schumann, is conceived in a cyclical manner, with a recurring main theme in all movements, and characterised by an absolute musical language, as it is free of non-musical allusions, unlike many of the composer's works. Next, Chailly will conduct the orchestral suites Daphnis and Chloé by Maurice Ravel, who is regarded as a master of orchestration. In this work, Ravel created entirely unique and novel orchestral colours by distorting familiar sounds, with the use of damping, unusual registers, and so on.*

Jan Prepadnik

Ambasciata d'Italia
Lubiana

Glavni partner
Main partner of
Filarmonica della Scala:

Častni pokrovitelj dogodka je veleposlanik Republike Italije, nj. eksc. gospod Giuseppe Cavagna. Dogodek smo pripravili v sodelovanju z Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji. / The honorary patron of the event is H. E. Giuseppe Cavagna, ambassador to the Italian Republic. This event is organised in collaboration with the Italian Cultural Institute in Slovenia.

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, september / September 2024

Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja, častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association
Glasbena producentka / Music producer: **BRINA NATAŠA ZUPANČIČ**

Besedila / Texts: **METKA SULIČ** in **JAN PREPADNIK**

Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**

Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**

Tisk / Print: **TISKARNA PARA d.o.o**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

www.linkedin.com/company/festival-ljubljana

www.tiktok.com/@ljubljanafestival

**DOWNLOAD
Ljubljana Festival
App now!**

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 72. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 72nd Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

DELO

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradna vina Official wines:

VINAKOPER

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: ljubljanafestival.si, Eventim, blagajna Križank Križanke Box Office, bencinski servisi / gas stations

Več informacij / More information: ljubljanafestival.si

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih. The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.